

Maa- ja metsätalousministeriö

LAUSUNTO

kirjaamo@mmm.fi

4.6.2018

Dnro 283/2018

Lausuntopyyntö 28.5.2018, Dnro 982/01.03/2018

LAUSUNTO MAA- JA METSÄTALOUSHALLITUKSEN ASETUKSESTA KARHUKIINTIÖKSI 2018-2019

Nykyisellä hallituskaudella petojen aiheuttamien vahinkojen korvauksissa on siirrytty käytäntöön, jossa korvauksia ei makseta vahingonkärsijöille täysimääräisinä. Poroille aiheutettujen vahinkojen osalta korvauksia leikattiin vuoden 2017 osalta neljännes. Tilanne tulee jatkumaan kuluvana vuonna samana.

Vahingonkorvausten leikkaukset ovat hyväksyttävissä ainoastaan tilanteessa, jossa valtio ei rajoita petovahinkojen syntyminen kontrollointia. Nykykäytäntö ei ole riittävä. Se vaarantaa poronhoitajien oikeusturvan. Vahinkoja ei saa edellyttää syntyväksi yhtään enempää kuin niiden korvaamiseen on varattu euroja talousarviossa. Vahingonkorvausjärjestelmän ja korvausten maksun heikennysten rinnalla on ehdottomasti huolehdittava petojen poistokäytäntöjen joustavoittamisesta ja poistettava kiintiöihin perustuvat kohtuuttomat rajoitteet.

Petovahinkomäärät ovat poronhoitoalueella edelleen mittavat ja teurasporojen määrät ovat laskeneet erittäin alhaisiksi. Löydettyjen vahinkojen suurin aiheuttaja on ahma, mutta karhu on vastuussa suurimmasta osasta löytymätöntä hävikkiä. Petojen aiheuttamista vahingoista löytyy arviolta viidennes. Karhu hyödyntää tutkimusten mukaan runsaimmin kesävasoja. Karhu aiheuttaa väistämättä mittavia porovahinkoja, mutta niiden todentaminen löydettyjen raatojen muodossa on äärimmäisen vaikeaa. Karhun vaikutus porojen teurasmääriin on huomattava.

Poronhoitoalueen karhunmetsästyksen mitoituksessa esitetään kannanhoitosuunnitelman toimenpiteenä seurattavaksi karhun aiheuttamien vahinkojen kehittymistä, koska kanta-arvioon liittyy muuta maata enemmän epävarmuustekijöitä. Tämä on tarkoituksenmukainen lähtökohta, mutta asiaa arvioitaessa on huomioitava karhun aiheuttama mittava porohävikki. Karhuvahingoista löytyy vain murtoosa, eivätkä löytyneet vahingot anna kattavaa kuvaa karhutuhojen kokonaisuudesta. Vuonna 2017 karhun aiheuttamien löydettyjen porovahinkojen määrä lähes tuplaantui verrattuna edellisvuoteen. Tämä johtuu siitä, että kevään lumipeitteinen aika oli poikkeuksellisen pitkä. Lumiaikaan vahinkojen löytyminen on helpompaa kuin lumettomaan aikaan. Tämä osoittaa hyvin, miten mittavasta porohävikistä on karhun osalta kyse.

Lumitilanne vaikuttaa olennaisesti myös karhunmetsästyksen onnistumiseen. Mikäli lumi tulee maahan ajoissa ennen pyyntikauden päättymistä, täytyvät kiintiöt sekä läntisellä että itäisellä poronhoitoalueella nopeasti. Tämä kertoo osaltaan molempien alueiden karhukannan koosta ja sen leikkaamisen akuutista tarpeesta. Karhukanta on poronhoitoalueella vahvistunut ja karhuilla on isoja pentueita, mikä on tullut selväksi myös viime vuosien karhunmetsästyksessä.

Poronhoitoalueen karhukannan arviointiin ja metsästyksen onnistumiseen liittyy erityisen paljon epävarmuustekijöitä ja muutokset vuosien välillä voivat olla suuria. Karhun suojelutaso on Suomessa suotuisa ja mahdollistaa poronhoitoalueen karhukannan pienentämisen. Tästä johtuen poronhoitoalueen kiintiöt tulee asettaa niin suuriksi, ettei kiintiöiden täytyminen vaikeuta karhukannan koon kontrollointia.

Poronhoitajien oikeusturvan ja omaisuuden suojan vuoksi karhun metsästyskiintiö on mitoitettava niin, että karhukantaa saadaan pienennettyä. Luonnoksessa esitetään kiintiöksi itäiselle poronhoitoalueelle 70 karhua ja läntiselle poronhoitoalueelle 15 karhua. Kanta-arvion suhteutettuna kiintiö on asetettu siten, että karhukannan kasvua voidaan sen puitteissa oletettavasti rajoittaa. Kanta-arviot ovat kuitenkin poronhoitoalueella huomattavan epävarmoja. Poronhoitoalueella tavoitteena tulee olla poroille aiheutuvien vahinkojen vähentäminen, mikä tarkoittaa karhukannan pienentämistä. Tätä tavoitetta ajatellen kiintiöiden tulisi ehdottomasti olla esitettyä suuremmat.

Vahinkoperusteisille luvulle ei esitetä asetettavaksi kiintiötä. Tämä on tarkoituksenmukaista. Vahinkoperusteisia lupia tulee voida myöntää aina kriteerien täytyessä. Poronhoidon edellytysten kannalta poikkeuslupien myöntämisen mahdollisuus on tärkeää. Vahinkomäärien vähentämisessä keskeistä olisi siirtyä vahinkoperusteisissa luvissa ennakoivaan poistoon silloin, kun karhu osuu vasoma-alueelle. Karhun suurin saalistuspaine porojen osalta ajoittuu keväälle ja alkukesään. Vastasyntyneistä vasoista ei jää karhun jäljiltä mitään löydettävää. Karhua paetessaan vaatimet luovat usein vasansa, mitä ei nykytulkinnalla ole katsottu petovahingoksi. Lumien sulettua on jälkiä vahingoista käytännössä lähes mahdotonta löytää. Tilannetta kuvaa löytyneiden karhuvahinkojen määrän kasvu sellaisina keväinä, joina lumiaika on pitkä. Karhun asettuminen kevättokan lähistölle tulisi olla sellaisenaan riittävä peruste vahinkoperusteisen luvan myöntämiselle. Luontodirektiivi ei edellytä merkittävien vahinkojen syntymisen odottelua vaan mahdollistaa myös perustellun ennakkoinnin. Karhun osalta on selvää, että perusteet ennalta ehkäistä erityisen suuria vahinkoja ovat olemassa, mikäli karhu liikkuu kevättokassa.

Lisäksi haluamme muistuttaa, että karhukannan hoitosuunnitelman toimenpiteenä on esitetty selvitystä ravintohoukuttimien käytöstä ja niiden sääntelyn tarpeesta. Ravintohoukuttimien käyttö ja lisäruokinta eivät ole ongelma pelkästään siksi, että ne totuttavat petoja ihmisiin. Kyseinen toiminta aiheuttaa myös erittäin merkittäviä vahinkoja porotaloudelle poronhoitoalueella, aivan erityisesti poronhoitoalueen eteläisissä itäosissa. Haaskapaikat keräävät ympäristöön huomattavia petokeskittymiä, jotka tekevät mittavia porotuhoja ja estävät porojen laidunten käytön, ajaen porot ihmisasutuksen tuntumaan, pelloille ja pihoihin. Erityisesti Kuusamon alueella tilanne on aiheuttanut mittavia ristiriitoja porotalouden ja maanviljelyn välille. Haaskankäyttö petojen houkutteluun tulee ehdottomasti kieltää kokonaan poronhoitoalueella. Mikäli toimintaa on tarkoituksenmukaista sallia ylipäätään missään, tulee se yksiselitteisesti ohjata poronhoitoalueen ulkopuolelle, riittävän etäälle poro- ja metsäpeura-alueilta, muualle Suomeen. Kuvaustoiminnassa lähtökohtana tulisi olla aidattujen petojen kuvaaminen ja tällaista toimintaa voisi kehittää esimerkiksi eläintarhojen kanssa yhteistyössä.

Paliskuntain yhdistys vaatii poronhoitoalueen petokantojen kontrollin välitöntä tehostamista siten, että korvauksiin varatut määrärahat riittävät jatkossa vahinkojen täysimääräiseen korvaamiseen vahingonkärsijöille. Tavoitteeksi on asetettava poronhoidon toimintaedellytysten palauttaminen poronhoitoalueen petokantoja pienentämällä.

Esitämme ensisijaisesti kokeiluna alkavalle metsästyskaudelle vapaata karhunmetsästystä poronhoitoalueelle karhukannan leikkaamiseksi ja vahinkojen kohtuullistamiseksi. Mikäli tämä on lainsäädännöllisesti mahdotonta, esitämme alkavan metsästyskauden karhukiintiöksi itäiselle poronhoitoalueelle 85 karhua ja läntiselle 25 karhua.

PALISKUNTAIN YHDISTYS

Anne Ollila
toiminnanjohtaja

ao